

הפותרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ב טבת תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים לו | דף הכולל: שבת קלז.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תקמ"ב עד תחילת סימן תקמ"ג.
מוסר: אהבת חסד - ואמרו חז"ל על הפסוק' עד 'ומצות בקור חולים'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'ומי שנזהר שלא יקנא' עד סוף שער הזריזות

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הביטוי המבהיל שאמר מרן ה'חזון אישי' זצ"ל למרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל | כיצד מזהים אדם שמילה שלו זו מילה | מדוע עלה הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל על בימת בית הכנסת ביום הכיפורים והכריז שחובה לאכול? | 2048

על דא ועל הא

**סיפור מיוחד שלא ימוש מזיכרוני, אירע
בילדותי כשמצאתי פעם שטר כסף בערך גבוה.
כשהראיתי את השטר לאבא בשמחה גדולה...**

הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ שליט"א, על דרכי החינוך של אביו מרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצוק"ל

של א' ממקורביו, והלה נהג במהירות גבוהה מדי לטעמו של אבא. אבא פנה אלוו בתהייה: "מעניין הדבר שאף אחד לא עוקף אותך בכביש..."

סיפור מיוחד שלא ימוש מזיכרוני, אירע בילדותי כשמצאתי פעם שטר כסף בערך גבוה. היה זה ביום שישי, ניגשתי והראיתי את השטר לאבא בשמחה גדולה. אבא פתח בפניי גמרא גדולה, ולמד עמי את המשנה בבבא מציעא (דף יב) שמציאת קטן לאביו... ולאחר שהסביר לי את כל הנלמד וההלכה הפטיר בנועם: כעת מה אתה אומר, על פי התורה למי הכסף שייך?!

אך כדי להעניק לי תחושת חשיבות, הוסיף ואמר: קח את הכסף שמצאת, ואת רשימת מצרכי השבת שצריכים לקנות היום, אתה תקנה היום את מצרכי השבת, ותקנה גם איזה ממתק מיוחד לכבוד שבת לעצמך...

מאותו מאורע למדתי איך בכל דבר צריך לדעת איך נוהגים על פי ההלכה. בנוסף לכך ניתן לראות כיצד בד בבד עם הלכה

בין פעליו הרבים עומד הגרא"ש קרליץ שליט"א בנשיאות מספר ת"תים, ומפקח על התנהלותם. במסגרת זו היה נכנס רבות לדון עם אביו מרן זצוק"ל בענייני חינוך, והוא נאות לפרוש עצות, הדרכות והנחיות שקיבל ממרן הגר"נ זצוק"ל:

על עוון השקר הוא היה מקפיד מאד, ותמיד היה אומר, שחינוך לומר אמת הוא בכלל החינוך למידות טובות, וכמו שנאמר 'למדו לשונם דבר שקר' שהוא עניין של הרגל. הוא תמיד הראה, שהדרך הטובה ביותר לחנך הילדים לכך, היא באמצעות דיבור בעקיפין בגנות השקר כגון סיפורים ועובדות מגדולים ויראים. כך במשך הזמן הצליח לשרש מלבנו את המידה הרעה. מעודו לא אהב לתפוס ברגע אמירת השקר, דבר שעלול להפיל את רוחו של הילד שייטפס כ'שקרן' ויתקשה לצאת מכך. אך על עוון השקר היה יוצא מגדרו ומעניש, כדי להראות חומרת הדבר.

הוא היה חכם הרזים בידועו איך להעיר בצורה חכמה שתתקבל על לב השומעים בחיוך, וכפי שאירע פעם שנסע ברכבו

קבע עבורי, וניסיתי ביוהכ"פ אחד לצום עוד שעה ועוד שעה מבלי שיראו זאת. וכשאבא הורה לי לאכול, טענתי - אבל חברים שלי צמים יותר! מצידו, ענה לי אבא תשובה מחנכת וחריפה כאחת: "ביום כיפור מותר לדבר לשון הרע?!"

מעולם אבא לא הכתיב או פסק פסוקו בכת. להיפך, בחביבות ובנועם היה מראה בצורה מחוכמת איך ההלכה היא כה פשוטה ומובנת וברור שיש לנהוג כמותה. הנה סיפור מופלא שיכול להמחיש זאת: בפוסקים דנים כה וכה בדבר ההלכה האם הנשים תברכנה שהחיינו בליל יו"ט בהדלקת נרות, או שלא, והן תענינה אמן בברכת 'שהחיינו' בקידוש. אבא זצוק"ל צידד להלכה שאכן הן לא תברכנה, אם כי בפוסקים כבר כתבו שלא למחות באלו שעושות כן כי כך נוהגות הרבה. והנה פעם שאלו את הרב איך נוהגת אמי הרבנית ע"ה, ואמר שהיא אכן מברכת ושאלוהו הרי דעתו ברורה שאין לברך? והוא ענה: 'אם היא היתה שואלת אותי הייתי מורה לה לא לברך, אבל מעולם לא עלה על דעתה לשאול, כי נהגה כפי שאמה נהגה'. אבא מעודו לא חשב להעיר לה למרות שלבטח היתה שמחה לעשות כפי שיטתו. כך היתה דרכו.

(הרב מ. ברמן, יתד נאמן / י"ז חשוון תש"פ)

הוא הצליח לרומם בנו את חשיבות וייקרת השבת, וזה נחרת בי לכל חיי.

מתוקף תפקידי כרב ביהמ"ד 'הליגמן' נאלצתי להופיע בדיונים המשפטיים בעניינינו. באחד הדיונים נשאלתי ממתי אני זוכר את ביהכ"נ 'הליגמן', השבתי בפשטות: מעת שאני זוכר את עצמי. כשהייתי בן שלש, פעם הפרעתי מעט בבית הכנסת, אבא ניגש אלי והודיע לי על העונש שמגיע לי: שבועיים לא אוכל לבוא לבית הכנסת! אין לכם מושג איזו ענישה מחנכת היתה זו, כשרק חייתי וציפיתי כל העת מתי אוכל לשוב ל'הליגמן' לזכות להתפלל לצידו של אבא...

בימי ילדותנו, היה מצוי שילדים מחליפים ביניהם חפצים, ולאחר מכן לעתים מתחרטים. אבא רצה ללמד להימנע מכך, שהרי המכירה וההחלפה שלהם אין בה ממש משום שהם קטנים, אך מאידך יש לחנך שאם עושים דבר, אי אפשר להתחרט בקלות, וכך ילמדו אחריות מהי. לפיכך אבא היה אומר לנו שהדברים שייכים לאב, ולכן הקטנים צריכים לשאול רשות מאביהם בכל מקרה מעין זה.

אני נזכר שילד אהבתי לנסות ולצום יתר על המידה שאבא

הסיפור היומי

"זכי יש לך כח לנסוע?" שאל מרן הגראי"ל שטיינמן את הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, והוא ענה - "בעצם לא, אבל אני יכול לנסוע גם בלי כח!"

אהבת התורה של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

רב לקבוצתם דבר שיחזק מאד את אוירת הלימוד באחד מבתי המדרשות החביבים על ראש הישיבה.

כמה תעלה התוכנית לכל זמן החורף? - הם נשאלו.

אין לנו הערכה מדויקת, אבל קרוב ל - 20,000 ש... - הגיבו במעומעם.

בסדר גמור, אומר ועושה... - פסק - החליט ראש הישיבה, לאחר מחשבה חרישית של כמה שניות.

המבוגר שמבין השניים לא עמד בלשונו, ומבלי משים שאל את השאלה הקשה מכל שניסרה בחלל החדר: הראש ישיבה, הרי המצב הממוני והגשמי בישיבה אינו כה קל, ואולי עתה זה לא הזמן להתחיל במבצע חדש שעלותו אינה מבוטלת?

בתשובה, ענה הגאון הגדול רנ"צ, כשהוא פורש למעשה את משנת חייו: "זכי נראה לכם שאם הייתי מתחשב במצב הישיבה, היינו מגדילים ומפתחים כה הרבה את הישיבה באחרונה?! אנו מאמינים שאם הדבר נעשה באמת לשם שמים להגביר את התורה - עליו להיעשות. אנו נתונים בידי שמים, ו'בשביל' השגת עוד כמה תמלוגים וממונות זה - 'קליינקייט' (דבר קטן)..."

זה היה באחד מימי החורף הקשים שידעה ישיבת מיר. הם עמדו בחוץ, שניהם יחדיו, במבוא הצר המוליך לביתו של ראש הישיבה הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל, ובליבם הספק האם להיכנס ולבקש מראש הישיבה שינסה למלאת את משאלתם, או לאו.

כל מי שהכיר את ראש הישיבה ידע להעריך במדויק, כי למרות הקושי הגדול הקיים בתקופה זו בתקציב הישיבה, ארשת פניו השמחה של ראש הישיבה לכל דבר חידוש בהפרכת התורה, שיעצים את אור התורה חזק שבעתים בהיכל הישיבה, נוסקת לגבהים רמים, ובאותו הרגע כאילו הקששים והמצוקה הממונית נעלמים באותו רגע.

לאחר לבטים רבים, נכנסו השניים לחדרו של הראש ישיבה. אמרו להם שבעוד רגע קט הוא ייכנס לחדרו ממנוחת הצהריים. כשהבחין בהם ראש הישיבה, הוא נטל את ה'חלוקא דרבנן' המיוחד ולבשו לכבודם, התיישב לצד השולחן וביקש מהם לשבת לצידו, כשארשת חיוך גדולה נסוכה על פניו המאירות. הם הציעו לפני הראש ישיבה את הרעיון המיוחד שהגו בדקדוק

לחיצת היד של הראש ישיבה עם חיוכו הרחב לשני האורחים, גרמו להם לשניהם לצאת מהחדר כשהם משתאים נוכח ראייתו האמיתית של רבם אודות היחס לממון ככל שהוא בא לפעול אידישקייט והרבות תורה...

ביקשנו לשמוע ממי שהיה יד ימינו כל השנים, גיסו יבדלחט"א הגאון רבי בנימין קרליבך שליט"א מראשי הישיבה, שאף השתתף עמו ברוב המסעות לחו"ל - מה היה הכח המניע להשגת הממון בכל דרך, והוא משיב: "עוד בימי חיי חותני ראש הישיבה, הגאון רבי ביינוש זצוק"ל, סייענו לו - גיסי הגאון רבי נחמן ליבוביץ שליט"א ואנוכי - במיוחד בימי חוליו, עת נקראנו על ידו לנסוע לנדיבי עם בגולה, ולגייס בעבורו את הסכום הנדרש להחזקת הישיבה. אך מאז נקרא על ידי גודלי ישראל לכהן ברמה בראשות הישיבה, חשתי שהאחריות הגדולה שנטל על כתפיו נתנה לו כוחות מיוחדים ואיתנים, שאפשרו לו לעמוד בנטל הכספי הגדול שנטל על שכמו, ומני אז הוא הפך לאבי המשפחה ואבי הישיבה יחדיו, ולא עשינו צעד קטן כגדול ומבלי להיוועץ עמו בכל צעד ושעל.

הוא ניחן בכושר מנהיגות ואחריות נדירים, ובנוסף הדאגה שהיתה לו כל העת לקיום ורווחת הלומדים, היא דבר שאינו ניתן לתיאור, כל ימי הנהגתו היה מתבטא באוזניי, ששני דברים מדירים שינה מעיניו, האחד הוא הנושא הכספי, והדאגה לכל הצורך בכלכלת הישיבה, אך הדבר השני הוא סידורם ורווחתם של כל הלומדים. ברוך ד' הוא זכה להקים בעמל רב עשרות חבורות לומדים תורה בכל מקצועות התורה, והצורך לדאוג לכל חבורה שיהיה להם את המקום הראוי להם, והצורה החיובית שבה יוכלו להרחיב תלמודם כראוי, זו היתה דאגה שלא נטשה אותו ולו לרגע אחד כל ימיו, כשהעיקר שעמד לנגד עיניו היה אחד - להקל תלמודם של הרבים שיוכלו למוד בהשקט כל הימים.

באחד הפעמים האחרונות כשנכנס קמיה מרן הגרא"ל שטינמן

זצוק"ל, וסיפר לו שהוא בדרך לנסיעה לגולה למסע גיוס כספים שאלו ראש הישיבה זצוק"ל - "וכי יש לך כח לנסוע?" ורבי נתן צבי ענה בפשטות - "בעצם לא, אבל אני יכול לנסוע גם בלי כח!" ואין לתאר איזה קושי היה לו בנסיעותיו, הוא לא היה ישן בלילה במטוס, ועם הגיעו לארה"ב בבוקר, מיד לאחר שהיה מקפל את התפילין היה מבקש לנסוע לפגישותיו אצל נדיבי עם. וכשפגש בו במטוס פעם בנסיעתם, סיפרו מקורביו, שראש הישיבה זצוק"ל לא יכול היה להוריד את עיניו ממנו בהתפעלות.

מי מיטיב למי?

אספר לכם מאורע מיוחד בעניין זה שהיה עמי. דרכו היתה לא אחת שבזמן האחרון הוא היה ממש תובע מהבעלי בתים שיסייעו בעד הישיבה, ובמפגשים אלו תמיד חשנו שהיתה אווירה מתוחה, כי הוא היה חושב זמן רב מה ואיך לומר בכדי לשכנעו.

זה התנהל בערך כך, שהיה אומר "תן לי בבקשה כך וכך", ואז אותו גביר היה עונה בשביל זה אני צריך את התפילות של הראש ישיבה. והוא חשב מעט ואז ענה ואמר "אני אתן לך את התפילות"... ושוב חשב כמה רגעים ושוב שאלו - "כמה אתה נותן לי על החשבון", והוא לאחר מחשבה מסוימת נקב בסכום מסוים. ושוב הי המתח באוויר, ורבי נתן צבי היה מהרהר מעט, ואז היה הפונה אליו בבקשה - "אולי תכפיל את הסכום?!" וכך היה מחכה עד למענה, והיתה באוויר תחושת מתח של ממש.

שאלתיו פעם מדוע הוא מושך כל כך הרבה זמן במהלך השיחה עם הגבירים, כשהאווירה בין כה היא במתח נורא! השיב לי רבי נתן צבי בפקחותו: "אני מחפש לראות ולהבחין מתי בדיוק הוא מבין שאני עושה עבורו טובה בכך שאני מבקש ממנו להוסיף ממון עבור הישיבה, ולא שהוא עושה טובה בעבורי בכך, ורק אז מבקש ממנו, וכך דברים מתקבלים על ליבו.

(הרב מ. ברמן, יתד נאמן - סוכות תשפ"א)

פרשת השבוע

מו"ר המשגיח הגר"ש זולבה התעניין אצל בני הישיבה בני כמה הם האחד השיבו: אני בן חמש, חברו נענה: אני בן שבע, השלישי אמר: אני בן שלוש. תחילה חשב כי מתלוצצים עמו...

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א על החיים מלאי תוכן פנימי

המעטירה, מו"ר המשגיח הגר"ש זולבה התרשם עמוקות כאשר התעניין אצל בני הישיבה בני כמה הם. האחד השיבו: אני בן חמש, חברו נענה: אני בן שבע, השלישי אמר: אני בן שלוש. תחילה חשב כי מתלוצצים עמו, אך הבחורים הסבירו כי כאן במיר, מונים את שנות חייהם, רק מאז שהחלו את לימודיהם בישיבה במחיצת המשגיח רבי ירוחם ממיר, משום שעד אז לא יצקו מספיק תוכן לחייהם, וממילא אינם נחשבים בעיניהם עד

ויחי יעקב..

יכול אדם לחיות על פני האדמה שנים רבות עד שנחשב זקן וישיש, אך התבוננות טהורה מגלה כי רק זמן מועט הוא מילא את חייו בתוכן פנימי ואמיתי כאשר בפועל הוא נחשב כצעיר לימים. וכבר התבטא הגרש"ד פינקוס כי הלואי ואדם יעלה לאחר מאה ועשרים שנה לשמים עם שנה תמימה מלאה בעבודת ה'. בבואו להתבשם מניחוחה של תורה בהיכל ישיבת מיר

שכאמור אף שנים רבות מחיי יכולות שלא להימנות אם לא נוצלו
כיאות.

בתפילה הנאמרת ב"הי רצון" קודם אמירת התהילים מבקשים
"ואל תיקחנו מהעולם הזה עד מלאת חיינו בהם שבעים שנה".
בעל ההפלאה בספרו פנים מאירות תמה מדוע מבקשים רק על
שבעים שנה ולא על מאה ועשרים. ואמנם המשנה ברורה (תקפא,
ג) פוסק שלא לומר מילים אלה, אלא רק "אל תיקחנו מהעולם
הזה עד מלאת שנותנו", אך ההפלאה מיישב שאכן מבקשים על
שבעים, כיון שלוואי ונזכה לחיות חיים מלאים בני שבעים שנה
בתוך מאה ועשרים שנות חיינו.

(מתוך עלון שואלין ודורשין ויגש תש"פ)

כדי כך שקודם שבאו לקודש פנימה, חיהם כביכול אינם חיים.
וכבר אמר הכתוב (כה, ז) "ואלה ימי חיי אברהם אשר חי,
מאה שנה ושבעים שנה וחמש שנים". אברהם אבינו זכה לחיים
מלאים בחיי נפש ברוממות והתעלות מתמדת, ולכן נחשב שחי
מאה שבעים וחמש שנה המנוצלות בשלמות, ולעומת זאת
"רשעים בחייהם קרויים מתים" משום שכאמור אף השנים בהן
הם חיים על פני האדמה, נחשבות זמן מוות.
אף כל אחד ואחד, אם ינקה את שעות הבטלה והשעמום, וחס
וחלילה את זמנו המתכלה על היפך מקיום המצוות, יראה בעיניו
כמה זמן מהיום הוא 'חי' באמת, כמה זמן מנוצל אצלו בכל שבוע,
ולפי זה יוכל למדוד כמה זמן הוא חי ובן כמה הוא באמת משום

טורים ודעות

ישנם אנשים שעל התחייבות שלהם, גם אם נאמרה בטלפון, מוכנים כולם להשקיע אפילו מיליונים

כיצד מזהים אדם שמילה שלו זו מילה

תירוצים שיסבירו עד כמה אין הוא מחוייב במקרה ספציפי זה
לעמוד בהתחייבותו, הרי שהזיל את מילתו בו ברגע אל מתחת
לרף האלף.

בהיותי בחור ישיבה, שלח ראש הישיבה את המזכיר לקרוא
לחדרו לכמה מזקני הבחורים שהובילו מהלך שלא היה לרוחו.
הבחורים נעלו את עצמם בחדר, ולא הגיבו לקריאותיו הרמות של
המזכיר.

צעיר הייתי, וניסיתי לפשר. ביררתי עם הבחורים מאחורי
הדלת את הסיבה לסירובם, והם אמרו שהצורה בה פונה אליהם
המזכיר משפילה, ולכן הם אינם מוכנים להיענות לה. שאלתי
אותם אם ברגע ש"אצליח" להוציא את המזכיר מהתמונה, יאבו
לגשת לחדרו של ראש הישיבה? והם ענו בחיוב. מיד נגשתי
לראש הישיבה, בקשתי ממנו "לצרכי פשרה" להוריד את המזכיר
מהדרישה ומהטונים, ו"תוך רבע שעה" הבחורים פה.

המזכיר הוריד טונים ונוכחות עד "אפס", ואני נגשתי בשמחה
לחדר הנעול להזכיר לבחורים הצפונים בו על התחייבותם. אולם
הם מלאו את פיהם מים, לא התייחסו ולא אבו לצאת מהחדר.

נגשתי במבט מושפל לראש הישיבה, ואמרתי לו שלא הצלחתי
לעמוד במשימה אותה נטלתי על עצמי, ושאני מיצר ומתנצל על
כך, ושלחבא ככל הנראה זה לא יקרה...

ואז שמעתי ממרן ראש הישיבה הגאון הגדול הרב שאול גבאי
שליט"א ראש ישיבת "אמרי דעת", את התובנה הבאה: "נכון
שהיתה לך כוונה טובה, ונכון שבשעת מעשה היית בטוח שלאחר
סילוקו של המזכיר מהפרשייה תוכל להביא את הבחורים לחדרי.

הרב חיים רבי שליט"א

ישנם אנשים שעל התחייבות שלהם, גם אם נאמרה בטלפון,
מוכנים כולם להשקיע אפילו מיליונים. וישנם כאלה שגם אם
יבקשו הלוואה של מאתיים שקלים ליומיים, תעדיף להעניק להם
חמישים במתנה במקום הלוואה שלא תוחזר...

מה נותן למילה של האדם את המשקל הנכון, מה גורם
לאנשים להתייחס למילה של אדם אחד כאל שוות ערך ולמילה
של אחר כאילו שלא נאמרה?

במבט שטחי, שוויה של מילה נאמד לפי שוויו הכלכלי של
בעליה. אולם אם נפשפש בתאי הזיכרון שלנו, נגלה שישנם בעלי
הון שלא נסכים לסמוך על מילה שלהם גם לא בסכומים קטנים,
ולעומתם אחרים ש"אינם גומרים את החודש" יקבלו אצלנו כבוד
ויקר על כל מילה שתצא מפייהם עד כדי השקעה כלכלית גם אם
היא גדולה ממדיהם האישיים.

אז כך, אם ביקש ממך אדם הלוואה של מאה שקלים ליומיים,
ולא החזירם גם כעבור שנתיים, הרי שאתה יודע שמילה שלו לא
תהיה שווה בשום מקרה מאה שקלים. לעומתו, האחר שביקש
ממך חמש מאות שקלים לחודשיים והחזיר אותם ביום המיועד
בדיוק, הראה לך עד כמה מילה שלו שווה לפחות חמש מאות
שקלים.

באותה מידה מוכר שהציע לך מוצר באלף שקלים והבטיח
שאם לא ישיב את רצונך "כספך יוחזר ללא דין ודברים", ואכן
עמד בכך, העלה את יוקרתה של המילה שלו לסך של אלף שקלים
חדשים. בעוד שאם יתכחש להתחייבותו, או שיתרץ עשרות

"אין משיבין אותו על דברי הבטלה" (אדר"נ נ"ב פ"מ ד"ה ושואל). לעומתו יהודה שלא מציע עונש מוות או ייסורים שלא ניתן לעמוד בהם, אלא "בסך הכל" עונש "רוחני מצפוני" כואב, "וְחֻטְאֵי לָךְ כָּל הַיָּמִים", נענה מיד בחיוב.

ואכן בפרשתנו, ממלא יהודה את תפקידו נאמנה, ופורע את התחייבותו במלואה. וכאשר נראה שהעניינים יוצאים מכלל שליטה, ובנימין נשלח לעבדות במצרים הרחוקה, מיד: "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו הַיְהוָה". (שם מד, יח). וכלשון המדרש (בראשית רבה פצ"ג ס"ו) "הגשה למלחמה". ומוסיף המדרש (שם ס"ז) "מסר עצמו על בנימין, אמר שמא ימחל הקדוש ברוך הוא על אותו עוון שהטעיתי את אבא ואמרתי לו אני מביאו לך".

הרמב"ן (בראשית מב, לו) מביא את הסיבה השניה הגורמת שלא להסתמך על מילה ללא משקל: "ועוד, כי ראובן כבר פשע באביו ולא יבטח בו".

ללמדך, ששתי משימות חיים הופכות מילה ל"בעלת משקל", הראשונה: התחייבות הגיונית שניתן לעמוד בה, והשניה: עמידה בהתחייבויות קודמות.

זה נכון גם לנו כבעלי המילה החפצים ביקרה ובכבוד משקלה, וגם במשקל אותו נעניק למילתו של האחר. לעולם, ובכל שלב, נזכור את העומד בפנינו, נשקלל את יכולותיו ואת היסטוריית עמידתו בדבריו, ורק לאחר מכן נקבל החלטה בדבר ההסתמכות על מילתו החדשה.

יצר הנמהרות, הנובע מהעצלות, משדל אותנו לסמוך שוב ושוב על מילתו של אותו חסר אחריות, ולהעניק לו "קרדיט" נוסף. אולם - בדרכו של יעקב אבינו - יש להזהר ולא להעניק "זכות" למי שחשבונו אצלנו ביתרת "חובה", אלא אם כן המדובר הוא במשהו מזערי שנוכל לעמוד בו גם אם לא תתמלא אותה התחייבות.

שלשה הסימנים שלנו כעם: "רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים" (יבמות ע"ט ע"א), עלולים להיות שלוש סיבות לנפילה נוספת וכואבת בפני "דמעות התנין" של ה"קורס" הבא. אולם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו שוב ושוב, שלא "ליפול" על ידי "שלטון הרגש", אלא לנווט גם אותו על שלל מעלותיו ב"שלטון השכל" בלבד.

בהצלחה רבה באחת ממשימות החיים המשמעותיות.

אולם אחריות אמתית אינה נשברת לעולם. ולא משום שהעומד אחריה חזק יותר מכולם, אלא משום שהאחראי האמיתי לא נוטל על עצמו אחריות שאין ודאות של מאה אחוז שיוכל לעמוד בה". כלומר, הסביר לי ראש הישיבה הדגול, האשמה אותה מגלגל אני לפתחך אינה מדוע לא עמדת בהתחייבות, אלא מדוע נטלת על עצמך התחייבות כזו שיש סיכוי ולא הקלוש ביותר שלא תוכל לעמוד בה.

"נער היית גם זקנתי"... ורושמו של אותו מעמד מול עיני בכל פעם שאני נוטל אחריות או עומד בה. היה זה מסוג הרגעים שניתן להצביע עליהם לאורך ימים ושנים ולומר: "ברגעים הללו משהו נבנה בי לעד".

האחריות לעמוד אחרי המילה שלך, היא הקובעת את ערכה של המילה, וככל שתעמוד בה יותר, שוויה יהיה גדול יותר.

את המשקל של המילה, ואת שוויה של התחייבות שניתן לעמוד בה מול התחייבות אחרת שלא ניתן לעמוד בה אנו רואים בפרשיותינו.

בפרשת מקץ, כאשר יעקב מסרב לשלוח עם בניו את בנימין, ניגש אליו ראובן ואומר את המשפט הבא: "אֶת שְׁנֵי בְנֵי תָמִית אִם לֹא אֲבִיאֲנִי אֵלָיךְ" (בראשית מב, לו). ותגובתו של יעקב כאילו אינה ממין הטענה: "וַיֹּאמֶר, לֹא יֵרֵד בְּנֵי עִמְכֶם, כִּי אַחִיו מֵת וְהוּא לְבַדּוֹ נִשְׁאָר, וְקִרְאָהוּ אֶסּוֹן בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָּהּ, וְהוֹרְדְתֶם אֶת שִׁבְתֵי בְיָגוֹן שְׂאוּלָה (שם שם, לח). כביכול לא שמע יעקב את דברי בנו בכורו ראובן.

לעומתו, כאשר ניגש אלי ויהודה ואומר: "אֲנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ מִיָּדִי תִּבְקָשְׁנוּ, אִם לֹא הִבִּיאֲתִי אֵלָיךְ וְהִצַּגְתִּי לְפָנֶיךָ וְחֻטְאֵי לָךְ כָּל הַיָּמִים" (שם מג, ט). מיד אומר יעקב את משפט ההשלמה הבא: "אִם כֵּן אֲפֹא זֹאת עֲשׂוּ, קְחוּ מִזְמַרְתְּ הָאָרֶץ בְּכָלֵיכֶם, וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְּהָה, מַעַט צָרִי וּמַעַט דְּבִשׁ נְכֹאת וְלֹט בְּטָנִים וּשְׂקָדִים" (שם שם, יא).

ואכן זהו הציון אותו מקבלים ראובן ויהודה מהתנא באבות דרבי נתן (פ"ז ד"ה שואל) "שואל כעניין זה יהודה, ושואל שלא כעניין זה ראובן".

משום שכאשר ראובן מציע להרוג את שני בניו במידה ולא יצליח להחזיר את בנימין אחיו בריא ושלם, ברור לכולם שהוא לא מתכוון לכך באמת. מה שמותיר את יעקב ללא תגובה לדבריו

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

הביטוי המבהיל שאמר מרן ה'חזון איש' זצ"ל למרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

של תורה!

אספר לכם סיפור אמיתי. הכרתי בירושלים יהודי תלמיד חכם עצום צנוע ומעלי, מנקיי הדעת שבירושלים, הגאון רבי שלום רבינוביץ זצ"ל. הוא היה שקדן ובקי גדול במכמני התורה, אך מעולם לא רצה להתעטר בכתרה של תורה בשום משרה כל שהיא, ישב בקרן זוית ולמד תורה לשמה. הוא חיבר חיבור נפלא בשם 'שאלת שלום', בו נוכחים מעט בהיקף ובגדלות שזכה להם. ביום מן הימים התלויתי פעם לאמי הצדקנית ע"ה כשהוצרכה לבוא לטיפול אצל ד"ר ליפו, רופא נודע ובעל שם במומחיות הרבה לטיפול בכלי הדם, שם היו מחכים מטופלים רבים. כשבאנו היה תור ארוך של כארבעים איש שחיכו בשביל טיפול של חמש דקות. בידי המבורכות הצליח להציל רגליים של המוני אנשים. בחדר ההמתנה ישב רבי שלום רבינוביץ, שהיה למוד סבל, היו לו רגליים נפוחות כאובות ומיוסרות. שמעתי אותו מתאנח באנחות קורעות לב מידי פעם. ניגשתי אליו ואמרתי לו: "רבי שלום אולי נשוחח מעט בדברי תורה". והוא נענה בחיוב להצעה. והנה, הלא יאומן קרה. מיד כאשר התחלנו לשוחח בדברי תורה, מיד וללא השתהות הוא התלהט וחיך חיוך רחב, והחל להשמיע חידושים וחידודים נפלאים, פיו הפיקו מרגליות. בבקיאותו הגדולה בהלכות ובאגדות, הוא חרז דברי הלכה ודברי דרוש ומדרש עם גמרות שונות, והיו הדברים שמחים וערבים. וכך שוחח בדברי תורה עם כל היסורים והכאבים עד הגיע תורו. קהל הממתנים היו מגוון רחב של אנשים, חלקם רחוקים משמירת התורה והמצוות. זכורני כיצד עמדו משתוממים מול המחזה המדהים. כיצד התורה מסוגלת להשכיח מהאדם את כל מועקותיו וצרותיו, ולהפיח רוח של חיים ושל שמחה גם במדוכא ביסורים!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

קשר חזק ואמיץ שרר בין רבינו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, למרן ה'חזון איש' זצ"ל, ובשל כך זכה לשמוע לא אחת גילויים מפליאים מפי קודשו. באחת הפעמים אמר לו ה'חזון איש' ביטוי מבהיל: "מיום שמלאו לי שמונה עשרה שנה למדתי תורה מתוך יסורים עצומים..."

ה'חזון איש' עצמו כתב כך לאחד מידידיו: "בהיותי שבור ורצוף כל הימים ולא זכיתי לשום עונג מתענוגי החיים, נוסף לכאב הגוף ושבירתו כל הימים. העונג היחידי הוא לי לעשות רצון קוני, ואין לי צער יותר גמור מכישלון בעוון". (אגרות חזון איש חלק א, קנג). מאידך גיסא, אמר הרב וואזנר, למרות זאת תמיד הוא הקרין שמחת חיים עצומה, מין אושר עילאי ובלתי מוסבר. אין זה אלא מפאת שהטמין את עצמו בתורה שהשכיחה ממנו את צרותיו הקשות מנשא; חולי, עקרות ויסורים שונים.

בזמן לימודי בישיבת פוניבז', התנהלה על ידי היהדות החרדית מערכה קשה למען קדושת ישראל. מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל עמד בראש המערכה וניהל מלחמת חרמה בעוז ובגאון כנגד פורצי גדר. כדרכו הוא נטל על כתפיו את מלוא האחריות, ומטבע הדברים ספג את מרבית החיצים.

בעיצומה של המערכה, כשהיה נדמה לכולם שהמערכה מסתיימת בחוסר הצלחה, זכורני כיצד מרן זצ"ל נכנס להיכל הישיבה, ואני שישבתי בסדרים בצידו הימני של ההיכל סמוך למקומו, השתוממתי לראות כיצד נכנס לבית המדרש ומתפרק בכזו חביבות על הגמרא. הוא אמר בהתרגשות: "אה! ממש גן עדן!... א'מחיה! אה! ממש גן עדן!..."

הרב שך החל ללמוד בחשק ובהתלהבות כאילו הכל מתנהל למישרין! "אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותנו", כאילו לא מתנהלת כעת מערכת קודש! אין מלחמת חרמה בחוץ! החיים האמיתיים שלו הסתכמו כאן, מול הסטנדר, בד' אמות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מדוע רכילות על תלמיד חכם חמורה יותר מרכילות על עם הארץ?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

הרבה יותר מאשר אם היה זה עם הארץ, כי ככל שהמגנה חשוב יותר, העלבון גדול יותר. ועל אחת כמה וכמה אם מספר זאת על רב העיר, בוודאי רגיל לבוא על ידי זה קלקולים גדולים עד מאוד, וכמה פעמים יורד עמו לחייו ממש על ידי זה.

בביאורים ומוספים מציינים כי גדר תלמיד חכם לענין זה, כתב החפץ חיים לעיל (לשון הרע כלל ח ס"ד) שכל תלמיד חכם הוא לפי הדור, ואפילו בזמננו, אם רק ראוי להורות ויגע בתורה נקרא תלמיד חכם, והמבזה אותו אפילו בדברים בעלמא, ואפילו שלא בפניו, עוון פלילי הוא וחייב נידוי על זה. והוסיף הגר"ח קניבסקי (בקש שלום משפטי הלשון עמוד לב שאלה יא), שכיון שהוא משום בזיון, כל שמוחזק לתלמיד חכם הרי יש בזה משום בזיון.

בסעיף ב' מכלל ז' בהלכות רכילות, כותב ה'חפץ חיים' כי רכילות על תלמיד חכם חמורה יותר מרכילות על עם הארץ, מפני שלוש סיבות:

א. רכילות שמעורב בה שקר עונשה חמור יותר מרכילות של אמת. ואם בכל רכילות מעורב בדרך כלל שקר, אזי בתלמיד חכם היא הרבה יותר שקר, כי תלמיד חכם מסתמא אינו מגנה ואינו עושה רעה לאדם בחינם, ויש לנו לתלות שכדין עשה מה שעשה. ב. הרי צוותה לנו התורה להתדבק בתלמידי חכמים בכל מיני אופנים ולנהוג בהם כבוד הרבה, ועל אחת כמה וכמה שלא לעורר מדנים עליו, שדבר זה גורם את ההיפך מכל הנ"ל. ג. אדם ששומע מחברו שתלמיד חכם גינה אותו, מתעורר לשנאה כלפיו

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע עלה הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל על בימת בית הכנסת ביום הכיפורים והכריז שחובה לאכול?

פסחים לו

האוכל נבילה ביום הכיפורים פטור

לשלמה) שחלק ואסר על הציבור לאכול, וטעמו שכבר ראינו שהתענו רבים בשעת מגיפה ולא אירע להם דבר. עדות נוספת על הגר"י סאלנט שהיתה בזמנו מגיפה והיה חשש לשלום הציבור, מביאים האלף המגן וכן בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סימם צא), שהתיר לכל בני עירו לאכול כי עלולים להדבק במחלה יותר כאשר שרויים בצום. ולענין האם הגר"י סאלנט עצמו אכל באותו יום כיפור, נחלקו השמועות: הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה יוה"כ פ"ה הע' 58) הביא בשם הגר"א לופיאן שהגר"י סעצמו לא אכל ביום הכיפורים ההוא, אולם בספר מקור ברוך (לבעל התורה תמימה ח"ב פ"א) כתב שהגר"י סעצמו עלה לבמה באותו יום כיפור, וקידש ואכל, וכן העיד בנו של הגר"י סעצמו (הובא בספר תנועת המוסר עמוד 160 הערה 8).

(הרה"ג רבי בנימין בירינצוויג שליט"א - לקראת שבת)

בדיני איסור אכילה ושתייה ביום הכיפורים, נאמר היתר מיוחד לחולה שיש בו סכנה, שחייב לאכול ואסור לו לצום כמבואר בדיני חולה ביום הכיפורים (סימן תריח).

נדון מעניין מאד מביא הביאור הלכה (שם ד"ה חולה שצריך לאכול) לענין זמן של מגיפה שיש בו סכנה גדולה לכל הציבור [וכמו שהיה מצוי בזמנים עברו שהיו מגפות קשות וכגון מחלת החולירע שהיתה מתפשטת מהר והיה סכנה גדולה לכל הציבור], שמפאת הסכנה חייבים כולם לאכול ולשתות ויש סכנה לצום.

והביא הביה"ל (שם) כמה מגדולי האחרונים שדנו בדבר זה, ומהם החתם סופר שכתב, שאם הרופאים באותו זמן קבעו שאסור לבריאם לצום, אז מותר להם לשתות לשיעורים, וגם בזה יזהרו שלא להנות מהשתיה ורק לשתות הנצרך כגון קפה או תה בלא סוכר וחלב. והביא גם דעת הראשית ביכורים (לבעל החשק

מדוע אסור לעשות מלאכה בשכר בחול המועד?

ובמקרה שהנזקק למלאכה אינו יכול לעשותה בעצמו, ואינו מאתר גוי שיעשנה בשכר, או יהודי שיעשנה בחינם, יש שהתיר לשכור יהודי לצורך עשייתה. וכך הדין גם בנוגע לפעולות שאין בהן מלאכה ואסורות בחול המועד מפני שהן כרוכות בטירחה רבה, והותרו לצורך המועד.

[שו"ע תקמב, א, ומשנ"ב א-ב; וראה ביה"ל ד"ה אפילו; ביאורים ומוספים דרשו, 2]

מלאכות האסורות בחול המועד, אשר התירו חכמים לעשותן בחול המועד לצורך המועד, מותר לאדם לעשותן רק לצורך עצמו או לצורך אחרים - בחינם, אך אסור לעשותן בשכר, משום שעשיית מלאכה תמורת שכר היא 'עובדין דחול'; ומתן שכר המלאכה ב'הבלעה' עם שְׂכָר ימי החול אסור אף הוא, משום שגם באופן זה נעשית המלאכה בחול המועד תמורת שכר.

האם מותר לבצע 'שמרטפות' בשכר בחול המועד?

מצוה כלשהי - אף כשלא הותרו לצורך 'דבר האבד' ולא לצורך 'אוכל נפש', אלא לצורך המועד - מותר לעשותן בשכר לכתחילה. וכן עבודה שאין בה מלאכה ולא טירחה האסורה במועד, כגון 'שמרטפות' - יש אומרים שמותר לעשותה בשכר לכתחילה, אך יש חולקים.

[שו"ע תקמב, א, משנ"ב ד-ה, שעה"צ ח, וביה"ל ד"ה אפילו, וד"ה ודבר; ביאורים ומוספים דרשו, 1 ורתקמא, 16]

מלאכות שהותרו בחול המועד לצורך 'דבר האבד', וכן מלאכות הנעשות לצורך 'אוכל נפש', ומכשירי אוכל נפש, או 'צורך הגוף', (ראה דיניהן בשולחן ערוך לעיל תקמ ורתקמא) - לכתחילה יש לעשותן בידי גוי, ולכל הפחות על ידי ישראל בחינם; אולם, אם אפשרויות אלו אינן בהישג יד, ניתן לעשות את המלאכה בידי ישראל בשכר.

וכל המלאכות המותרות במועד אשר יש בהן גם צורך לקיום

למי מותר לעשות בחול המועד כל מלאכה שהיא?

ויש הסוברים שמותר לעשות כל מלאכה אף לצורך רכישת צורכי החג שמעבר למחיה הבסיסית; ורבים אוסרים, אך אף לדעת המתירים, אסור לעשותה בפרהסיה. ובפסח, מי שאין ברשותו מצות בכמות המספיקה לו ולבני ביתו - אף יש ברשותו מוצרי מזון אחרים, נחשב כחסר אמצעים בסיסיים.

[שו"ע תקמב, ב, משנ"ב ז-ח, ושעה"צ יב ריד, וביה"ל ד"ה על, וד"ה מה; ביאורים ומוספים דרשו, 9, 12 ו-14; וראה ביה"ל תקמא, ג, ד"ה ואם]

אדם חסר אמצעים בסיסיים למחיה, שאין ברשותו אף לחם ומים כדי קיומו, וקיום ילדיו וכל בני ביתו, בימי החג, ואין באפשרותו, או שאינו מעונין, להשתמש בכספי צדקה, מותר לו לעשות כל מלאכה שהיא בחול המועד כדי לרכוש מזון בשכרו. ולכתחילה, עליו לעשות את המלאכה בצינעה. ומותר לבצע מלאכה אחת ששכרה רב, אף שיש בו יותר מכדי מחיתו.

* התפירה מותרת בחול המועד כאשר היא נעשית לצורך החג; אולם, אין ההיתר אלא כשהיא נעשית ב'שינוי', וב'מעשה הדיוט'; באופן שיש בתוצאות התפירה שינוי הניכר. ויש שהורה שלכן אין לתפור כפתור בחול המועד, כיון שלא ניתן לעשות בתפירתו שינוי משמעותי בסדר התפירות, או במרחק התפרים זה מזה, וכדומה. אולם, יש שכתבו בשמו שניתן לעשות שינוי גם בתפירת כפתור - לתופרו באופן שאינו מהודק לבגד, אלא תלוי עליו ברפיון. וכל תפירה במכונת תפירה, אסורה בחול המועד אף לצורך החג, כיון שלא ניתן לעשות בה שינוי הניכר בתוצאות התפירה; ובנוסף - תוצאות התפירה במכונה נחשבות לרוב כ'מעשה אומן'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם צריך להימנע מאכילת ביצה קלופה שעבר עליה הלילה?

ראש השנה, אשר אסורה באכילה עד למוצאי יום טוב שני של ראש השנה, וטעו, וקילפוח ועירבוהו בביצים אחרות: יש אומרים, שלמרות שעל פי הגמרא אסור לאכול את התערובת למחרת בערב, מפני הסכנה; התערובת נחשבת כ'דבר שיש לו מתירין' (ראה לעיל), משום שבזמן הזה יש מקלים בדבר, כנ"ל. ויש אומרים, שהתערובת נחשבת כדבר שאין לו מתירין, ואם יש די בכמות הביצים כדי 'לבטל' את הביצה האסורה, התערובת מותרת. [שו"ע תקיג, ה; ביאורים ומוספים דרשו, 14; פרי"ח י"ד קטז, ט, ושועה"ר חו"מ שמירת גו"נ ז]

הגמרא במסכת נדה, מונה חמשה דברים שהעושה אותם מסתכן בנפשו, ומתחייב בעונש על כך שהסתכן; ואחד מהם - אכילת ביצה קלופה, שעבר עליה הלילה ללא קליפתה. וסיבת הסכנה, מפני 'רוח רעה' השורה על הביצה. ויש מהראשונים שכתב, שבזמן הזה רוח רעה זו אינה מצויה, ולכן אין נמנעים מאכילת ביצה קלופה שעבר עליה הלילה; אך יש מהפוסקים שהביאו את דברי הגמרא להלכה. ונחלקו הפוסקים בנוגע לביצה שנולדה ביום טוב ראשון של

הלוח היומי

י"ב בטבת | רבי חיים עלי ב"ר עזרא הכהן טוויל זצ"ל, אב"ד בקהילת ארם צובא בני. ובירושלים, בעל מצא חיים

יארצייט:

תקמ"א: רבי משה ב"ר שמעון מרגליות זצ"ל, רבם של כמה קהילות בזאמוט ועוד, בעל פני משה על הירושלמי.
תקס"ו: רבי משה ב"ר יצחק הלוי זצ"ל, ממשעוורסק, בעל אור פני משה על התורה וחמש מגילות.
תקצ"ז: רבי מרדכי טאסק זצ"ל, ראב"ד פרשבורג.
תרס"ו: רבי חביב חיים דוד ב"ר דוד סתהון זצ"ל, ראב"ד בטבריה ור"י אליהו בחיפה, בעל טל תורה, שמש ומגן, תוקפו של נס ועוד.
תש"ב: רבי חיים עלי ב"ר עזרא הכהן טוויל זצ"ל, אב"ד בקהילת ארם צובא בני. ובירושלים, בעל מצא חיים.
תשי"ד: רבי מרדכי חיים ב"ר יהודה לייב קסטלניץ זצ"ל, מסלונים, בעל מאמר מרדכי ועוד.
תש"כ: רבי יהודה ב"ר אליהו אבן דנאן זצ"ל, מחכמי פאס-מרוקו, בעל לחם יהודה, וזאת ליהודה, מנחת יהודה ועוד.
תש"ע: רבי אברהם ב"ר מרדכי גולדמן זצ"ל, האדמו"ר מזוועהיל.

חיזוק מוחשי באמונה מה"חזון איש"

מרח"חזון איש" רצה פעם להמחיש את ענין השגחת הבורא ואמר: היום דפק אצלי מישהו בדלת, קמתי לפתוח וראיתי שעומד לו זכוב בכניסה, הוא שאל: "כאן גר ה'חזון איש"? והשבתי לו: "כן", אמר הזכוב: "שלחו אותי מן השמים לתת לך גירוד באף", אמרתי לו: "לא אתן לך", וגרשתיו בתנועת ידי, הזכוב נכנס מתחת לידי עלה על אפי והחל לגרד, אחר כך אמר שלום ויצא מן הבית!..." (מעשה איש ח"ג עמ קעד)

נשתדל להתחזק בידיעה שאין לשום נברא בעולם יכולת לצער אותנו מבלי שנגזר על כך מהשי"ת

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il